

Po pošti prejemam:

za
elo leto naprej 26 K — h
ol leta " 13 " — " —
etrt " " 6 " 50 "
nesec " " 2 " 20 "

upravnštvu prejemam:

za
elo leto naprej 20 K — h
ol leta " 10 " — " —
etrt " " 5 " 70 "
nesec " " 1 " 70 "

a pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate
sprejema upravnštvu v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17.

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 1.

V Ljubljani, torek 2. januarja 1900.

Letnik XXVIII.

Vabilo na naročbo.

S 1. januarjem se pričinja nova na-
ročba, na katero uljudno vabimo p. n.
občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v
upravnštvu:

Vse leto 20 kron. | Četrta leta . 5 kron.
Pol leta 10 " | Jeden mesec 1 K 70 h
Za pošiljanje na dom je plačati 20 h na
mesec.

Po pošti pošiljan velja:

Vse leto 26 kron. | Četrta leta . 6 K 50 h
Pol leta 13 " | Jeden mesec 2 K 20 h

Plačuje se naprej.

Na naročila brez priložene naroč-
nine se ne ozira.

Upravnštvu „Slovenca“.

Na pragu novega stoletja.

Velepomembno je leto, katero smo rav-
nobar nastopili. V tem letu se končuje 19.
in se pričinja 20. vek. Naravno je, da se
človeštvo rado spominja poslavljajočega se
19. veka ter da radovedno zre v novi vek,
hoteč uganiti, kaj mu prinese prihodnost.

V mnogem pogledu je napredek 19.
veka nepričakovan in velikanski. Brez dvojbe
je napredek največji glede komunikacijskih
sredstev, kjer sta par in elektrika postavila
vsemu svetovnemu gibanju nove temelje.
Človeštvo je bilo do zadnjega veka razde-
ljeno, navezano na posamezne okraje in lo-
čeno. Koliko je bilo težav, koliko časa, ko-
liko stroškov, preden je kaka stvar postala
skupna last človeštva; dandanes je valed ob-
čevalnih sredstev vsakdo vsaki dan na jas-
nem, kaj se je godilo važnega po širnem
svetu. — Človeštvo se je nekako spojilo,
ako da splošno in v posameznih svojih delih
hitro in točno spoznava svoj splošni razvoj.
Vek 19. je človeštvu podal vse materijalne

pogoje za združenje in skupnost. Vendar
pa moramo reči, da večjega antagonizma
skoro ni bilo nikdar mej državami, mej na-
rodi, mej stanov, kakor ga opazujemo dan-
danes v človeški družbi. Iz tega sledi, da je
za združenje in za skupnost človeštva poleg
materijalnih sredstev treba še drugih, še
bolj bistvenih duševnih sredstev, treba je
religije, jedine trdne vezi, ki je zmožna trdno
in varno v mejebojni pravičnosti in ljubezni
spajati posamezne države, narode, stanov
in družine.

Žal, da v tem pogledu ni v javnem živ-
ljenju napredek v nobeni primeri z materi-
jalnim napredkom in posledica tega je ta,
da človeštvo v kljub tolikemu materijal-
nemu napredovanju vendar v celoti ni za-
dovoljno in srečno, kakor bi lahko bilo, ako
bi se novodobne pridobitve na raznih poljih
človeškega uma in dlana vravnale po ve-
čno veljavnih zakonih, katere je Bog vcepil
v srca ljudi z naravnim zakonom in po Kri-
stusu pozitivno s krščanstvom.

Velikanski je napredek vzlasti tudi glede
časopisja. Knjiga se je umaknila časniku in
iz časnikov človeštvo dandanes zajemlje ve-
činoma svojo vednost. Ta okolnost sama
nam dokazuje važnost časopisja. V ča-
štvu kakor v zrkalu odseva podoba mi-
šljenja človeštva in kakor smo se splošno
zgoraj prepričali, tako vidimo, da tudi v
časopisju prevladuje jednostranski materi-
jalizem v svojih najraznejših oblikah.

Iz tega je pa razvidno, kako težko sta-
lišče ima krščansko časopisje, ker mora
plavati proti toku javnega življenja. Krščanski
list se zaveda, da i zanj veljajo npravni za-
koni, da i njemu ni vse dovoljeno pisati,
zato se mora odreči marsikaterim pikant-
nostim, po katerih splošno občinstvo naj-
hlastneje sega. Po istih zakonih ima kršč.
list strogo določene meje v polemiki ter se
ne more meriti z liberalnim časopisjem, ka-
teremu je v tem oziru vsako tudi najbolj
prostaško sredstvo v rabi. Zato imamo doma
dovolj klasičnih vzgledov.

Nasproti tem težkočam pa ima krščan-
sko časopisje nepremagljivo moč v prepri-

čanju, da so načela njegova prava, da se
bori za resnico in pravico v javnem življenju;
ta zavest je krščanskemu časopisju zvezda
vodnica po potih, ki so trnjevi, ki pa ko-
nečno morajo privedi do zmage. V tej za-
vesti živi nepobitna sila krščanskega časo-
pisja. Tako umevamo svojo nalogo, kateri
hočemo s podvojenimi silami sveto služiti
v novem letu. — Ako bodo katoličani sto-
rili tudi glede časopisja svojo dolžnost, na
katero jih pri vsaki priliki spominja papež
Leon XIII., tedaj se nam v razdobju mej se-
danjim in prihodnjim vekom ni nič hudega
bati, ker bo tako združeno delo gotovo
spremljal blagoslov božji.

Slovenskim zdravnikom.

(Dopis.)

Našo dobo prošinja ideja združevanja.
Ta ideja, ki je drugod že vstvarila veličastne
organizacije, je prodrla tudi v naš narod.
Še največ odmeva je našla med delavskimi
sloji, ker ti trpe še največ gnotne, pa tudi
duševne siročine.

Drugod so tudi višji družabni sloji že
uvideli kvar, ki izvira iz razcepljenosti in
razdrobljenosti posameznih stanov. Zato so
se jeli tudi višji družabni sloji združevati v
dosego skupnih smotrov.

Pri nas je organizacija višjih slojev še
v povojih. Učitelji in pravniki imajo vsak
svoje društvo, vsem drugim izobraženim
stanovom nedostaje še strokovne organiza-
cije. Ni treba še posebej dokazovati, da je
taka organizacija sploh koristna in zlasti nam
Slovincem nujno potrebna, ker je to dejstvo
vsakemu mislecu že a priori razvidno in
izvestno vsakemu opazovalcu, ki je že motril
v drugih narodih društva pravnikov, zdrav-
nikov, prirodoslovcev, zgodovinarjev, jeziko-
slovcev, tehnikov itd.

Nas Slovencev je premalo, da bi mogel
vsak izobraženi stan imeti svoje strokovno
društvo. Vendar je nekaj učenih stanov, ki
imajo med nami toliko članov, da bi se
lahko organizovali v močna društva, ki bi
lahko prav lepo uspevala posameznim sta-
novom v korist in vsemu narodu v čast.

Med te stanov spada zdravniški stan,
ki je po naših mislih zelo potreben svojega
društva in svojega glasila.

Organizacija zdravnikov po deželnih
zdravniških zbornicah je brezdvomno neza-
dostna zlasti za sedanje razmere. Odveč bi
bilo nje nedostatke še posebej naštevati.

Kdor ne napreduje, nazaduje. Ta rek
velja zlasti za zdravnika. Medicinska veda
napreduje s tako naglimi koraki, da je po-
samičnemu zdravniku, zakopanemu v prakso,
le težko slediti novim znanstvenim pridobit-
vam in se z njimi okoriščati. Iz strokovnih
listov in knjig se da pač mnogo znanja za-
jeti, a ne vse, zlasti za zdravnika tako važno
praktično uporabljanje ne. Za to treba na-
zornih predavanj z demonstracijami, prak-
tičnih kurzov itd. Tega pa posameznik ne
zmore, društvo pa prav lahko prireja znan-
stvena predavanja in praktične kurze ter si
oskrbi popolno strokovno knjižnico. To bi
se dalo doseči, saj imamo Slovenci med
zdravniki precej vrlih, na višini napredka
stoječih mož, ki bi se z veseljem lotili dela,
ki meri na prospeh zdravniškega stanu in
narodu na prid.

Zadnji čas je, da začnejo tudi naši zdrav-
niki resno misliti na znanstveno delo. Prav
dobro vemo, koliko pripomočkov je treba
za pravo znanstveno raziskovanje. Z zdru-
ženimi močmi bi se dalo marsikaj doseči.
Vsakemu praktičnemu zdravniku se nered-
kokrat pripeti, da opazuje zanimiv slučaj,
kakršen morda v vsi medicinski književnosti
ni še opisan. Kako lepo in koristno bi bilo,
da bi se taka opazovanja prijavljala v druš-
venem glasilu, koliko bi vsak zdravnik s
tem pridobil, da bi imel priliko svoja opa-
zovanja priobčevati, ker bi je moral strogo
znanstveno obdelovati. To bi mu ohranilo
smisel za znanstveno raziskovanje in opa-
zovanje, to bi ga držalo na višini medicins-
kega napredka.

Vsak zdravnik si mora zdaj naročati
več dragih strokovnih listov. To ga stane
mnogo denarja in čitanje mu vzame dosti
časa, ker mora dolgo brskati, predno stakne
kako zanimivo in uporabno zrno. Ako bi

LISTEK.

Kako se nahod ozdravi.

Spisal Mark Twain.

Sicer je morebiti prav lepo — pisati
občinstvu v zabavo, a mnogo plemenitejše
in vzvišenejšje je pisati v njegovo korist, v
njegovo resnično blaginjo. To je tudi namen
sledječega mojega spisa. Če se mi posreči,
da le jednemu trpinu svojega rodu pokažem
pot, kako more doseči zopet zgubljeno zdravje,
ako prižgem le jednemu iskrico nade in ve-
selja do življenja in podelim njegovemu za-
mrlemu srcu zopet nekdanje človekoljubne
nagibe, bode moj trud prav obilno poplačan;
mojo dušo bode prešinilo sveto čustvo, ka-
koršno navdaja poštenjaka, ko dovrši dobro,
neobičajno dejanje.

Ker sem živel že od nekdanj pošteno in
vzledno, sem prepričan, da ne bode nihče,
ki me pozna, preziral mojih nasvetov iz
stahu, da ga mislim prevariti. Naj bi častito
okčinstvo prebralo to mojo izkušnjo, kako
s nahod ozdravi, in hodilo odslej po mojih
topinjah.

Ko je pogorela »bela hiša« v Virginiji,
sem izgubil svojo domovino, svojo srečo,

svoje zdravje in svoj kovčeg. Izguba prvih
dveh omenjenih stvari ni bila posebne važ-
nosti; kajti čudovito lahko se zopet doseže
domovina brez matere ali sestre ali kake
daljne sorodnice, katera nas s tem, da po-
spravlja naše umazano perilo, spominja na to,
da imamo ljudi krog sebe, ki za nas skrbijo
in na nas mislijo. In za izgubo svoje sreče
se nisem brigal niti najmanj, kajti popol-
noma nemogoče bi bilo meni, ki nisem pe-
snik, da bi dolgo časa prenašal svetovno bol.
Toda izgubiti dobro zdravje in še boljši kov-
čeg, to je bila pa čisto resna nesreča. O po-
žaru se je moje zdravje močno prehladilo,
ker sem se vse preveč trudil, da bi pomagal
gasiti. Vrh tega sem trpel popolnoma za-
man, kajti moj načrt, kako bi se pogasil
ogelj, je bil tako kompliciran, da sem ga
dovršil še-le sredi drugega tedna.

Ko sem prvokrat kihnil, mi je svetoval
prijatelj, naj si vzamem toplo kopel in
potem naglo ležem v postelj. Storil sem
tako. Kmalu nato mi nasvetuje drug pri-
jatelj, naj vstanem in poskusim hladno
douche. Tudi to sem storil. Jedva je pre-
tekla jedna ura, me je zagotavljati tretji pri-
jatelj, da je najboljši pomoček proti nahodu,
ako se prav pošteno najem. Res sem sklenil,
da hočem pregnati na ta način svojo nahod

in se uprav besno najesti, če tudi na mestu
obležim.

Naročil sem svoj obed pri nekem tujcu,
ki je ravno ono jutro otvoril svojo restav-
racijo; čakal je v moji bližini in ves čas
spoštljivo molčal, dokler nisem do cela na-
krmil svojega nahoda, in potem me je
vprašal, če so ljudje v Virginiji splošno zelo
nahodni. Povedal sem mu, da res hudo trpe
vsled te bolezni. Takoj je odšel in snel svojo
gostilniško firmo izpred vrat.

Šel sem potem v svojo pisarno, in
spotoma me je srečal moj najboljši prijatelj,
ki mi je razodel, da je četrta litra slane vode,
ako se jo popije vročo, tako dobro proti
nahodu, kakor nobena druga stvar. Nisem
sicer verjel, da bi bilo še toliko prostora v
mojem želodcu, a sem vse jedno poskusil.
Rezultat me je presenečil. Zdelo se mi je,
da sem dal tudi dušo od sebe.

Ker pripovedujem te svoje izkušnje
tistim, ki trpe to slabost, o kateri pišem,
zato si štejem v sveto dolžnost, da jih sva-
rim pred stvarmi, ki mi niso nič pomagale,
in zato jih svarim pred vročo slano vodo.
Sicer je to morebiti prav dobro sredstvo,
toda jaz mislim, da je preostro. Če bi bil
zopet kedaj nahoden, in bi mi ne ostalo
drugega na izhodu, kakor potresiti četrt

litra tople slane vode, bi poskusil rajši s
potresom. Potem ko se je polegel vihar, ki
je divjal v mojem želodcu, in me ni srečal
več noben usmiljen Samarijan, sem si začel
zopet izposojati robce ter jih razpihovati v
atome, kar sem delal že poprej, — dokler
se nisem sešel z neko damo, ki je prišla
iz daljnih krajev in ki mi je povedala, da
je živela v deželi, kjer so zdravniki redke
prikazni, — zato jo je prisilila potreba, da
si je pridobila precejšnjo zdravniško spretnost
v domačih vsakdanjih boleznih. Prepričan
sem bil, da je morala biti precej izkušena,
kajti zdelo se mi je, da je stara najmanj
stopeneset let.

Napravila mi je neko zmes iz sirupa,
ločnice (aqua fortis), terpentina in iz raznih
drugih dišav ter zapovedala, naj popijem
vsak četrta ure jeden kozarec. Povžil sem
jedno samo čašo — in zadostovala je; vzela
mi je vsa moja moralična načela in vzbudi-
la vse najpodlejše instinkte moje slabe na-
rave; moji možgani so delali čudovito su-
rove in podle naklepe, toda moje roke so
bile preslabe, da bi jih izvršile. Kakor vsi
drugi ljudje, imam tudi jaz dostikrat niz-
kotne občutke in se celo po njih ravnam;
a dokler nisem povžil onega zdravila, nisem

imeli slovenski zdravniki svoje glasil, bi odpali ti nedostaki, ker glasil bi poročalo o vseh dogodkih na medicinskem polju, ki so res zanimivi in za naše razmere koristni. S svojim glasilom bi se pa tudi lahko otresli premogočnega tujega vpliva, ker naše glasil bi nas seznanilo s sijajnimi pridobitvami ruskih medicincev, ki so v zadnjem času prekosili v medicinskih strokah vse druge narode. Dandanes ne vemo niti, da se Rusi sploh pečajo z medicinsko vedo, ker molče trdovratno o ruskih napredkih naši ljubeznjivi sosedje, ki nam režejo znanstveni kruh, ker sicer bi zatemnela njih lastna slava.

Seveda bi ne manjkalo težkoč z glasilom, zlasti iz početka, ker bi še le trebalo slov. medicinsko terminologijo izpopolniti in določiti. To pa bi slovenski zdravniki združeni v strokovno društvo lahko dosegli.

Zelo pereče zdravniško vprašanje je gmotno stanje onemoglih zdravnikov, zdravniških vdov in sirot. Marsikateremu zdravniku je že to vprašanje belilo glavo. Koliko težko prisluzenega denarja gre leto za letom brez potrebe v nenasitna žrela raznih tujih zavarovalnic, ko bi domače strokovno društvo za primerne doneske lahko oskrbovalo onemogle zdravnike, njih vdove in sirote.

To so glavne misli, vodilna načela za načrt organizacije slovenskih zdravnikov, katerim je priporočamo v blagohotno uvaževanje. Naj uplivni zdravniki skličejo svoje tovariše na pomenek, kjer naj se začrta v točnih potezah podlaga in delokrog zdravniškemu društvu, naj izvolijo poseben odsek, ki naj vso stvar resno in trezno premisli ter oskrbi vse potrebne priprave, da nam leto 1900. prinese toli potrebno društvo slovenskih zdravnikov!

Nonquis Sedquid.

Usoda evropskih vladarjev 19. veka.

(F. G.)

Na pragu dveh stoletij stojimo. Oziramo se nazaj premišljujoč, kaj se je zgodilo v dolgi dobi let, in ta pogled nas nikakor ne zadovolji. Vidimo sicer velikanski napredek duha — a čutimo tudi veliko mrzlo srca, ki je zakrivila neznosno bedo današnjih dnij. Nazaj je pogled tužen — a naprej si skoro ne upamo pogledati. Skrivne hude slutnje nam silijo v dušo — a vse je negotovo. Kako prav, da nam je bodočnost prikrita z gostim agrinjalom, ki ga človeško oko ne more prodreti, ki ga celo z Röntgenovimi žarki pronikniti ne moremo.

Napotimo se v duhu brez daljših priprav po svetu in obiščimo evropske države in nje vladarje tega stoletja. To potovanje bi sicer trpelo celo stoletje, a ker je naš duh glede preteklosti neizmerno liberalen, končali bomo tako kmalu to pot, da bi se noben turist našega naprednega veka z nami sku-

šati ne mogel. Videli bomo marsikaj pretresljivega in jako tragičnega. Videli bomo, kako se je godilo mnogim mogočnim vladarjem našega veka, kako so padli kot žrtev človeških strastij.

Moč vladarjev je dosegla v prejšnjem stoletju vrhunec. Manjši in večji knezi so vladali tako neomejeno, kakor orijentalški despotje. Sijaj in mogočnost je dosegla že skoro mejo mogočega. A kakor ni pod solncem trajnosti, tako je tudi njih brezmejna moč ponehala, ko je silovita francoska revolucija pretresla prestole vladarjev. V začetku našega veka so jeli padati kot žrtve zarotnikov vladarji. Mnogi so se komaj z begom mogli rešiti.

Kako prav ima pevec Osmana (I, 2) pojoč:

»Vjekovite i bez svrhe
Ni pod suncem krepke stvari:
A u visocijeh gora vrhe
Najprije ognjen tries udari.«

Takoj s prvim letom tega stoletja je padel kot žrtva zarote eden najmogočnejših monarhov Evrope Pavel I., car ruski. Bilo je 23. marcija 1801, ko je vladar še dremal v svoji spalnici. In enkrat se odpro vrata in nekaj zarotnikov poslanih po policijskem ministru Pahlenu stopi v sobo. Car se vzbudi ob ropotu in šine kvišku, toda nihče ni voljan poslušati njegovega povelja, da bi se odstranili.

Nekov častnik se celo drzne pripomniti, naj molči. Knez Subov sili carja, da bi podpisal listino, v kateri je brati, da se odpove kroni v korist svojemu sinu. »Jaz sem car in car hočem ostati«, krikuje Pavel I. in segne po meču. Toda v tem trenutku ga prime Subov in ga pritisne na tla, in ko hoče car s silo vstati, priskeči Beningsen in mu zadrigne svoj vojaški pas okolu vratu. Car prosi samo trenutek odmora, da bi se pripravil na smrt, a zastonj, Beningsen brezsrčno zadavi carja.

Za tem pretresljivim dogodkom so sledili kmalu drugi. Vzdignil se je vihar, ki je z ognjem in mečem pretresel vso Evropo. Začetnik tega viharja je bil Napoleon I.

Kot gigant nad svoje nasprotnike, tako se je dvignil Napoleon nad vse, kar se mu je ustavljalo. Zmajal je prestole po stari Evropi in mnoge popolnoma porušil.

Ena beseda tega nasilnika je zadostovala in kralji so nehali biti. »La dynastie de Naples a cessé de régner!« tako je Napoleon ukazal v Schönbrunn 1805 in zgodilo se je — Bourbonci so prenehali vladati v Napolju. Leto pozneje 1806 je spraznil portugalski prestol z besedami: »Hiša Braganca je prenehala vladati na Portugalskem« in po teh besedah je portugalski kralj Juan VI. na angleški ladiji pobegnil v Brazilijo.

Važen korak je 18. oktobra prav tega leta storil tudi rimskoneški cesar Franc II., ko je odložil čast in dostojanstvo rimskoneškega cesarja.

Leta 1807 pa se je moral odpovedati

Na ta način sem dobro uporabil vsako uro, a moja bolezen je postajala vedno hujša. — Priporočali so mi kopelj z rjuhami. Še nikoli nisem odbil nobenega sredstva, in zdela bi se mi slaba politika, ako bi šele sedaj s tem začel; zato sem se odločil, da poskusim tudi kopelj z rjuhami, čeprav nisem imel niti najmanjšega pojma, kakšna naprava bi to bila. Vršila se je stvar opolnoči, in bilo je jako hladno. Razkrili so mi prsa in hrbet, in jedno rjuho (zdela se mi je ti-soč metrov dolga) so namočili v ledeno vodo ter je ovili okoli mene, — izgledal sem kakor brisalo za najnovejše velikanske to-pove.

To je bilo grozno. Ko se je dotaknila mokra, mrzla cunja toplega mesa, sem silovito vztrepetal in lovil sapo, kakor človek, ki se bori s smrtjo. Mozeg mi je zastal v kosteh in srce je prenehalo biti. Mislil sem že, da je prišla moja poslednja ura.

Ne poskušajte nikoli hladnih, mokrih rjuh — nikoli! To je najbolj neprijetna stvar, ki si jo morete sploh misliti. Ker pa mokre rjuhe niso ozdravile mojega kašlja, mi je priporočila neka prijazna gospa, naj si položim gorčični obliž na prsa. Po mojem mnenju bi me ta obliž temeljito ozdravil, da ni bilo mladega Wilsona. Ko sem legel v postelj, sem položil svoj gorčični obliž — bil je prav posebno lep, osmepast

vladarstvu največji sovražnik krščanstva sultan Selim III. in leto pozneje je umrl na silne smrti.

Za njim sta prišla na vrsto dva vladarja, ki jih je Napoleon ponižal. Najprvo je poslal svojega vojskovodjo Murata s 100.000 možmi na Špansko in stari kralj Karol IV. se je prestrašen odpovedal kroni na korist sinu Ferdinandu VII. S tem Napoleon ni bil zadovoljen, hotel je Španijo zase.

Zvijahnim potom je očeta, mater in sina zvalil v Bayonne in s svojo prisiljeno ljubeznivostjo pridobil najprej očeta in mater, da sta sinu prigovarjala, naj se odpove kroni. Ko pa Ferdinand nikakor še ni bil pri volji, da bi storil ta korak, se Napoleon zadere nanj: »Princ, ali se odrecite, ali pa vas dam ustreliti«. Nesrečnik se je moral na te odločne besede hote ali ne hote udati in španski prestol je zasedel Napoleonov brat Jožef, Ferdinand pa je kot ujetnik živel odslej na Francoskem.

Drugi vladar, ki so ga, vsaj posredno, vojske Napoleonove pahnile s prestola, je bil švedski kralj Gustav IV. Vojskoval se je silno strastno s Francozi in Prusi v veliko nesrečo svojega naroda. Zato so se zoper njega zarotili vojaki in plemiči, ga vjeli v njegovem gradu in ga prisilili, da se je odpovedal kraljevi oblasti 1809. Državni zbor je na to za vselej vzel njemu in njegovim potomcem kraljevsko krono. Zapustil je nesrečni kralj domovino in umrl je po nemirnem življenju v St. Gallenu v Švici.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. januarja.

Deželni zbor. Razun gorenjeavstrijskega deželnega zbora so minulo soboto vsi deželni zbori prekinili v petek pričetno zasedanje ter odobrili samo proračunske provizorije, oz. roma dovolili nadaljnje pobiranje deželnih doklad. Večina deželnih zastopov je imela le po jedno sejo. Prva seja nižjeavstrijskega deželnega zbora je bila posebno zanimiva radi tega, ker je vlada po dolgem molku vendar povedala, da ni predložila cesarju v potrjenje najstarejših odobrenih načrtov, mej katerimi sta, kot smo že omenili, tudi preosnovani občinski volilni red za mesto Dunaj in pa mestni statut. Seveda so zastopniki večine v krepkih potezah pojasnili vzroke, radi katerih vlada ni hotela zahtevam deželnozbornske večine ustreči. Zanimiva je bila tudi pričetna razprava v češkem deželnem zboru, kjer so se razun obeh veleposestniških strank vsi poslanci spravili nad namestnika grofa Coudenhove ter mu očitali nezmožnost, Nemci z jedne, Čehi z druge strani. Obe stranki sta se v nemali za najstrožjo opozicijo, a proračunski provizorij je bil konečno vendar le vsprejet. Zelo čudno se zdi raznim politikom, da je vlada prekinila tudi zasedanje češkega deželnega zbora, ki mora vendar v tem zasedanju rešiti naj-

važnejše, cele države se tičeče vprašanje. Res je sicer, da je precej deželnih poslancev zadržanih vsled delegacijskega zasedanja, toda izvolil bi se bil lahko stalen spraviščni odbor, ki bi bil nadaljeval svoje delo t. mej zasedanjem delegacij. Vidi se, da vladi nič kaj ne mudi, ker je vladanje s s pač najlažje.

Ali smo res v katoliški Avstriji? Sobotna seja nižjeavstrijskega deželnega zbora je bila viharina in vlada je morala preslišati precej krepkih, a upravičenih pikrostij. Strogo oficijozni uradni dunajski list »K. k. Wiener Zeitung« objavil je v svoji božični številki podlistek, v katerem govori o rojstvu Zvezdarskega kot o navadni pravljici. V celotnem sestavku se na tak nečuden način smešni ponižuje temeljna resnica naše katoliške vere. Umevno, da je bilo vsled tega nepopisno razburjenje vse katoliško prebivalstvo, ki je bilo v roke dotični uradni list, in katoliški poslanci so v sobotni seji nižjeavstrijskega deželnega zbora z vso resnostjo nastopili proti vladi. Poslanec dr. Lueger, Liechtenstein in tovariši so potom nujne predloga, ki je bil vsprejet z vsemi glasovi proti židovskim, pozivljali vlado, naj 1. v bodoče prepreči take objave v svojem uradnem listu, 2. dá zadoščenje do skrajno užaljenemu katoliškemu prebivalstvu naše države. Predlog je s krepkimi besedami uveljavljal poslanec dr. Lueger, ki je rekel med drugim: Ko bi bil tak podlistek objavljen kak »Los von Rom«-časnik, bi se svet čudil temu, a da se za poniževanje in smehovanje katoliške vere uporablja uradni »Wiener Zeitung«, to je naravnost škandal. Kadar kak katoliški časnik opravičeno kritikuje pisavo židovskih glasil ali posameznih oseb, je to ali ono državno pravdnistvo, ki je pripravljeno, da zaplenijo ali kako drugače kaznujejo list. Židom se torej ne sme skriviti las, temeljne resnice naše svete vere pa sme zasmehovati celo uradna »Wiener Zeitung«. — Židovski poslanec dr. Kopp seveda čutil potrebo opomniti, da vsled tega članka nima nihče škode, posl. dr. Lueger je pa prav dobro omenil, da trpi najvišja škoda ugled naše monarhije. Nikar naj ne misli, da se tako pripravlja na bitko samo proti cerkvi; ne samo oltar, marveč tudi prestol je v nevarnosti. Predlogu je bilo na to priznana nujnost in je bil vsprejet veliko večino. Kaj ukrene sedaj vlada katoliške Avstrije, dosedaj še nihče ne ve, ke vladni zastopnik še ni odgovoril.

Brez časniškega kolka so izšli vse rajšnji dunajski in graški listi, ki objavljajo objednem potrjen zakon z dne 27. decembra, ki ga je objavila uradna »Wiener Zeitung« na Silvestrov večer. Dolgo časa je bilo treba čakati na to objavo in gotovo je, da bi se bilo na časniškem polju spremenilo še marsikaj drugega.

Preosnova grške armade. Od zadnje nesrečne vojske s Turki so nekdanji hrabri Grki uvideli, da njih armada nima one organizacije, kakoršne je potreba z ozirom na sedanje moderne vojne razmere. In res je vlada sedaj sklenila, da se odpomore tako tej pereči potrebi. Za organizatorja grške armade bodo dobili iz Nemčije nekega častnika-strokovnjaka. Vrhovno poveljništvo prevzame sam prestolonaslednik. Seveda to ne bo mnogo pomagalo, ako v armadi ne bo boljše discipline posebno mej nižjim in srednim častništvom, kakoršna je bila v ravno minuli vojski.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 2. januarja.

Novoletno voščilo. V nedeljo je milosrdni gospod stolni prošt dr. Klotfutar ob zbrani duhovščini ljubljanskega mesta izrazil prejetemu svetlemu knezu in škofu iskreno-udano voščilo za novo leto. Spominjal se je v obširnem, zanimivem govoru veselih in žalostnih dogodkov zadnjega leta ter se dotaknil tudi važnejših pojavov poslavljajočega se devetnajstega veka in prišel do sklepa, da tretja katoličanom, vzlasti duhovnom v tesni zvezi s škofom neumorno delovati na to, da se vedno bolj širi in utrjuje katoliške ideje, ki jedine donesajo človestvu srečo in blago slovo. — Presvetli se je zahvalil za čestitke povdarjajoč, da je vsa duhovščina v lepi jedinosti s svojim škofom ter da od te edinstveni pričačnje najlajših sadoz za bodočnost

*) Galena, stara angleška mera, ki drži 4543

Duhovni bodimo vzgled verikom v besedi in dejanji, tedaj se bo narod tudi znanprej rad oklepal duhovnov in po njih se utrjeval v živem verskem življenju; menjal je borb za in proti krščanstvu, ki se objujejo povsod in tudi mej našim narodom. Napadov se ne bojimo, ker uprav to nam sedoči, da ho-dimo po pravi poti za Krizim. Nadalje je omenjal Presvetli lepo se razvijajočega krščanskega življenja mej narodom, lepih vse-pohov pri misijonih, za katere se je posebe za-hvalil vrlim redovnikom fračiskanom, jezu-vitom in lazaristom, povdarjal je važnost ka-toliškega shoda, ki naj se vrši kot naj slo-vesnejše klanjanje slovenskega naroda Kri-stusu svojemu Bogu koncem tega stoletja, ter opozarjal na važnost krščanske vzgoje, kateri bodo služili tudi novi škofijski šolski zavodi; izražal je nado, da se tudi učitelj-stvo vsikdar zavedaj te lepe stvar naloge. V tem smislu je izrazil Presveti iskrena voščila za novo leto duhovščini in vsem svojim ver-nikom.

Javno predavanje. Jutri točno ob 1/8. uri predava v veliki dvorani »Katol. Doma« g. dr. Jož. Gruden. — K obilni udeležbi vabi odbor »Slov. iršč. soc. zveze«.

Ljubljanskega župana novoletna satira. V sobotni seji občinskega sveta ljubljanskega je sprožil župan van Hribar svoj novoletni govor. Bil je dok. Dejal je, da tujci občudujejo napredek Ljubljane. Povedal je resnico, da tega občudovanja ne delé no-vim stavbam, nego — občinskemu svetu. Širje ulice imamo, dejal je, ponosno župan in pristavil, da občudujemo v vsaki ulici sle-dove — regulacijskega načrta. Snažnosti po ulicah se bode v bodoče obračala večja po-zornost. Tudi elektrika pomaga k zdravju, da sta sedaj od Ljubljane zdravejša samo Inomost in Opava. Spomni se je tudi nove službe tržnega nadzornika, h kateri je na tako lep način prišel sin Bleiweisov. Ozrl se je župan na razne zgradbe in tudi na Rimsko cesto, ki bode ponjegovem mnenju tedaj v redu, ko se še nekateri trotoarji po-nizajo. Čudil se je, zakaj se zabavlja proti delom na tej cesti, predno niso popolnoma izvršena. Nekateri zlobni ljudje mislijo, da mora biti nakrat vse izvršeno. (Dvakrat bi jedne ceste pač ne bilo treba prekopavati.) Načrti električne železnice so že izdelani od Mestnega trga do Florjanske ceste. Spo-mladi se prične proga graditi in prihodnjo zimo bode gotova. Zidala se bode šola pri sv. Jakobu, pa tudi z zgradbo mesarskega mostu se ne bo toliko časa čakalo, da prično z osuševanjem barja. Župan je potem spu-stil satiro na mestne dogove. Tisti, ki za-bavljajo proti temu, dejal je gospod župan, nimajo pojma, kako se mora občina upra-vljati in kako se godi po drugih mestih. Pra-vil je o bodočih investicijah in hvalil, da je bila samo misel občinskega sveta, ustanoviti mestno posredovalnico za delo. Vsak drugi, ki si kaj domišlja, da je vplival na to, je podoben tisti žabi, ki je dejala: »Hvala Bogu, da sem regljala,« ko je voznik voz premak-nil naprej. Ta »sloger« županov bi bil bolj na mestu, da bi regljajoče žabe okolu sebe poiskal, ko je svetnik odgoršek spretno pre-maknil voz. Dozdeval se mu je, da je se-daj stvarna opozicija s mestnem zboru. Sva-ril je pred neslogo in rotil občinske svet-nike, naj ne poslušajo ljudij, ki niso naklo-njeni organizaciji napadne stranke. Takim elementom se mora zabraniti vsak posluh. (Občinski svetnik Proenc: »Živijo župan!«) Po tem govoru je voščil župan svojim ver-nim srečno novo leto. Družega torej občinski svetniki v novem letu ne smejo poslušati, nego njega samega. Judo pokora za to, da so se v portalnem davu upali nekateri samo-stojno misliti.

Požarno-gasilni zaklad je koncem leta 1898 znašal na kranjskem 17.135 gld. 94 kr. Zavarovalnica so vplačale 7281 gld. 52 1/2 kr., gasilnim društvo se je razdelilo 7890 gld.

Deželne podpore. V zadnjem upra-vnem letu je kranjski deželni odbor dovolil podpor pogorelcem 3130 gld., vsled toče 3000 gld., vsled požarni 100 gld., vsled bede 1143 gld. 42 1/2 kr. — Obrtnin nadalje-valnim šolam je deželni odbor razdelil pod-por 3250 gld., učencem višjih in stokovnih šol 5350 gld., učencem obrtnih stokovnih šol 2380 gld., učencem za lesni olt v Ko-levici 500 gld.

Iz Spodnjega Štajerja. Čeravno raz-umemo težaven položaj naših deželnih po-slancev in uvažujemo razloge, ki govoré za absinenco, vendar moramo reči, da nas je razveselilo, ko smo slišali, da so se na za-upnem shodu v Mariboru odločili zopet za vstop v deželno zbornico. V preteklem letu je deželni odbor štajerski storil toliko pre-greh nasproti slovenskim Štajercem, da bi bilo škoda, ako bi jih naši poslanci ne pri-bili javno v deželni zbornici. Naši listi sicer opozarjajo neprenehoma na Slovence, so-vražno delovanje nemških deželnih odbor-nikov, toda glas poslancev se sliši tudi na zgo-raj in na spodaj nasproti ljudstvu več tehta, kakor časniške besede. Zasedanje deželnega zbora naj naši poslanci dobro uporabijo, naj odkrivajo vse napake nemške večine, skratka naši poslanci naj začnejo stvarno, a živahno opozicijo. Na zgoraj bodo spoznali naše za-hteve in pritožbe, med ljudstvom pa se bo zopet bolj udomačila opravičena ogorčenost nasproti Gradcu.

Štajerski deželni zbor je imel v so-boto, 30. decembra drugo in zadnjo sejo. Podpredsednik namestništvu dr. Netolizka je začetkom seje odgovoril Krenn-ovi interpelaciji, zakaj da se učiteljem še ne iz-plačuje povišana plača. Uzrok tiči v zelo za-motanem načinu, po katerem naj se učite-ljem plača poviša. Uradniki še niso mogli izgotoviti vseh nakaznic za plačo. Učitelji pa bodo vsekako dobili plačo povišano že od 1. julija preteklega leta. Dež. odbornik Ko-košchinegg je isti interpelaciji odgovoril s tem, da je vso krivdo na druge zvrge-l, češ da dež. odbor ne more in ne sme so-delovati pri izvrševanju takega zakona. In-terpelaciji glede uvedbe tretjega vlaka na progi Celje-Velenje je odgovoril dež. odbor-nik dr. Schnüderer, da je dež. odbor že vse potrebne korake storil, da bi državna uprava prevzela oskrbovanje te proge in od-pravila vse nedostatke. Nato je poslanec dr. Link kot poročevalec finančnega od-seka predlagal, naj se vsprejme predloženi proračun. Oglasil se je prvi k besedi znani Walz, ki je zelo ostro napadal osrednjo vlado radi prekratkega zasedanja. Potem se je spravil nad Slovence radi celjskih do-godkov ter očital dr. Dečkotu in Sernecu, da sta nalašč izgrede uprizorila. Napadel je tudi posl. grofa Stürgkha, češ da igrajo ve-leposestniki na Dunaju drugo ulogo nego v dež. zborih. Lani je v dež. zboru govoril proti § 14., letos pa je v državnem zboru zanj glasoval. Nato se je grof Stürgkh branil napadov s starimi, davno že obrablje-nimi liberalnimi publicami o državnih po-trebah. Dež. odbornik posl. Robič je od-govarjal Walzu zelo krepko. Obžaloval je, da ni dež. glavar karal posl. Walza radi nje-govih neosnovanih in surovih napadov na Slovence. Potem je sklicuje se na sodnijske odloke povdarjal, da se Slovincem ni treba sramovati celjskih dogodkov, pač pa Nem-cem. Posl. baron Rokitsky je govoril proti proračunski predlogi ter v svojem dol-goveznem govoru udril po vladi, Čehih in Poljaki. Nato je bila proračunska predloga vsprejeta. Poslanec grof Kotulinsky in baron Rokitsky sta stavila vsak svojo interpelacijo glede nedostatkov pri južni že-leznici. Poslanec Rokitsky je postavil predlog, naj se odpravijo vsi zadržki, ki ovi-raj živinski promet med Avstrijo in Ogersko. Posl. Lenko je interpeloval glede nered-nosti na novi progi Velenje — Sp. Dravograd. Zatem je dež. glavar grof Attems zaključil zasedanje. Slovenskih poslancev ni bilo pri seji.

Potrjeni deželni zakoni. Presvetli cesar je potrdil od dež. zbora kranjskega sklenjeni načrt zakona, s katerim se 111 me-trov zagrebške državne ceste v Kandiji pri Novem mestu uvrsti v kategorijo dež. cest; dalje je cesar potrdil sklep dež. zbora glede lovskih kart.

Osebnost. Notar g. M. Kosér je iz Ptuja premeščen v Mokronog.

Št. Peterska moška in ženska po-družnica družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani priredite prihodno nedeljo dne 7. t. m. svojo veliko veselico, kar naj slavno občinstvo blagovoli na znanje vzeti.

Mestna posredovalnica za delo v Ljubljani prične poslovati jutri. Uradne ure bodo od 8. ure zjutraj do 1 ure pop. in od

vanje se bode plačalo 40 vinarjev za štiri tedne.

Iz ljubljanskega občinskega sveta. Mestne vožnje za l. 1900, 1901 in 1902 so se oddale Eliji Predoviču. Jože Turk je zaman čakal pred vrati, da bi jih on do-bil. Stavbeni les za isto dobo bode dajala gospa Iv. Tavčar, klesarska dela je dobil Alojzij Vodnik in posipni material pa bodeta preskrbljevala Jakob Trpinč in Alb. Vodnik. Vsled »nepričakovanega« posi-panja zemlje nad »Mestnim Domom« bode moral dati obč. svet posestniku Šabcu na Stolbi 350 gld.

Pogreb pok. župnika na Igu gosp. Jak. Dolenc je bil zelo slovesen. Pokopal ga je kanonik Sušnik, govoril mu je ka-nonik Rozman. Pogreba se je vdeležilo 18 du-hovnikov in vse polno župljanov. Sedmina bo v sredo 3. januarja ob 10.

Umrl je v Ljubljani umirovljeni višji-poštni oskrbnik v Aleksandriji in hišni po-sestnik g. Jos. Busič v starosti 72. let. — Dne 30 dec. je v Novem mestu umrl g. Jos. Žitek, oče advokata dr. Žitka.

Iz Celja se nam je v nedeljo brzo-javno sporočilo, da je preč. gospod kanonik Gajšek na Dobrni umrl. Pogreb je bil da-nes. Nadejamo se, da nam naši dopisniki kaj več sporočé o tem zaslužnem možu.

Celjski mestni očetje so delali 19 dec. proračun za l. 1900. Potrebščin so na-računili 343.325 kron, pokritja pa samo 123.328 kron, torej je nepokritih 219.997 kron. Očetje pa gotovo ne bodo v zadregi, tem-več »primerno« zvišali doklade.

Prijazne razmere na Studencu. Blaznica na Studencu tudi včeraj ni bila brez beguna. Ušla je neka umobolna ženska. Pogrešili je baje niso prav nič; ko so jo ljudje pripeljali, konštatovali so šele, da spada mej stare znanke.

Izseljevanje barjanov. Čujemo, da namerava večje število barjanov zapustiti domovino ter se podati v Ameriko. Šli so že po domovinske liste. Žalostni položaj barja jih sili na tuje.

Prepoved preiščnega uvoza. Iz okrajev Pregrada, Krapina in Kranjec je pre-povedano uvažati prešiče v Avstrijo.

Razkrinkani izdajatelj »Glas Na-roda«. Izdajatelj ameriškega »Glas Naroda« je agent, ki skrivno vabi na ta-le način slo-venške kmečke fante v Ameriko: Ako ste podvrženi vojaškim dolžnostim, pazite, da ne pridete v roke kakim policajem; da se izognete temu, je najbolje, da greste, ko pridete v Ljubljano, k nogam v Št. Vid nad Ljubljano, tam si kupite vožnji listek do Trbiža sami, iz Trbiža v Inomost, iz Ino-mosta v Basel itd. Prosimo rodoljube po deželi, naj svare ljudstvo pred tem podjet-jem. Zadnji čas policija ne spi in dobi hitro v pest one, ki se vsedejo na pest Sakser-jevim obetom. Sakser pri tem seve ni na škodi.

Mladi nadležniki. V Gradcu so ob praznikih nadlegovali otroci občinstvo s svo-jimi voščili. Ljudstvo je lačno in išče kruha. Pa posebno ogorčeni so bili ljudje zaradi surovosti, s katero so nastopali sem ter tje ti mladi gratulanti. Če niso dobili, kar so zahtevali, so kleli in razgrajali, a kadar so zavohali policijo, so hitro popihali.

Norec. Nekega Korena so spravili v Gradcu v blaznico, ker je začel blesti.

Zmrznil je Schumijev krojaški po-močnik Pavel Žagar na potu, ko je šel domov na praznike.

Zadnji ulom v preteklem stoletju je bil v Ljubljani v noči od sobote na ne-deljo. Iz barake starinarja Peterlina je ukradel neznan tat nekaj parov obuval.

Pretep v Trnovem. V soboto zvečer je pri Mikuliniču v Cerkvinih ulicah štev. 19 nastal hud poboj. Mestni stražnik je prišel mirit in naredil v toliko sloga, da so se razgrajati spravili vsi nanj.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 2. jan. Danes je cesar vsprejel v avdijenciji Goluhovskega in Witteka. Sedanje ministerstvo je dovr-silo svojo nalogo ter odstopi. Okoli 10. januarja, ko pride cesar z lova na Dunaj, bo imenovano novo ministerstvo;

jeta gališki ces. namestnik Pininski in sekcijski načelnik Rezek.

Dunaj, 2. jan. Morilka Jul. Hummel je bila danes obešena. Noč je prebila v spanji. Zjutraj je bila pri maši ter je prejela sv. obhajilo. Potem so jo odpe-ljali v celico, kamor sta prišla jetničar in rabelj ter jo zvezala; ko so jo pri-peljali pred vislice, zatrjevala je, da je nedolžna. Bila je v kratkem času mrtva. Po raztelesenji so se zdravniki izrekli, da je bil njen organizem normalen.

Dunaj, 31. decembra. Skladatelj Millöcker je umrl.

Dunaj, 2. januarja. V tukajšnjem zverinjaku je lev popolno raztrgal strež-nika Rotovskega.

Dunaj, 2. januarja. V tukajšnji bolnici se je danes zaklal nek jetični bolnik v trenutku, ko mu je duhovnik hotel podeliti sv. zakramente.

Dunaj, 1. januarja. Danes todo obesili Julijano Humel, ki je bila radi trpinčenja svojega otroka obsojena h smrti. Njenega moža je cesar pomilostil. Ko so nepomiloščeni ženi naznanili, da mora pod vešala, zaupila je: »Milost, milost, jaz sem nedolžna«.

Praga, 1. januarja. Poveljništvo dež. brambe je občini poslalo nemški dopis. Občina je zavrnila nemški dopis ter naznanila vojaški oblasti, da bode odslej vedno tako postopala.

Praga, 1. januarja. Vsled brzo-javnega ukaza so odpotovali s Češkega orožniki, ki so došli tja vsled zadnjih izgrediv.

Inomost, 1. januarja. Vsled juž-nega vremena so na raznih krajih Ti-rolske povodnji. Mnogo mostov je voda odnesla.

Köflah, 2. januarja. Tukajšnji rudokopi so pričeli štrajk.

Petrograd, 1. januv. Dr. Rieger dobi iz Rusije album iz sibirskega srebra s slikami vseh odličnih ruskih mož.

Vojska v Južni Afriki.

Z bojišča v Južni Afriki angleški vojni reporterji ne marajo poslati nikakih važnejših poročil in pripovedujejo sem ter tje le o malih praskah mej posamnimi predstražami in patroljami, nasprotno pa hočejo svet pre-pričati, da se položaj za Angleže z vsakim dnevom zboljšuje in da so Buri, baje celo raz-cepljeni, v velikih skrbeh za prihodnje dni. Da za take trditve nimajo najmanjšega do-kaza, je jasno iz nasprotnih poročil iz bur-skega tabora ali pa od nepristranskih poro-čevalcev, kolikor morejo njih poročila do-speti v Evropo.

London, 2. januv. Položaj gene-rala Bullerja je zelo opasen; nevarnost je, da ga Buri obkolijo; prisiljen bo zopet napasti sovražnika, ki stoji pred njim skoro nepremagljiv. Sodi se, da bo to najusodnejša bitka v celi dosednji vojni.

London, 2. jan. »Daily Tel.« po-roča iz angleškega tabora pri Frere 31. m. m., da so v minuli noči An-gleži dvakrat poskusili prodreti dalje skozi burske vrste, a se jim je poskus vselej izjalovil. Angleške čete so bile poražene.

London, 2. januv. Reuterjev urad poroča 27. m. m. iz Victoria Road: Mi-nulo noč so Buri streljali na angleško predstražo. Podrobnosti niso znane. Že-lezniški nasip je razdejan.

London, 2. jan. Dne 30. in 31. de-cembra so bili boji pri Colensbergu, v katerih so bili Buri tepeni. Po noči so Angleži nenadoma naskočili burske čete ter jih vrgli nazaj. Buri so v neredu bežali ter prepustili Angležem Colens-berg.

London, 2. januarja. Reuterjev urad poroča iz tabora pri Frere 30. m. m.: Nekaj sto Burov, ki se nahajajo tostran Tugele, se ne more združiti z armado, ker je reka narastla. Večji od-delek je zasedel holme desno od našega tabora pri Chiveleyu.

Kapstadt, 2. januarja. Iz Sterk-stroma poročajo 27. decembra: Buri utrjujejo svoje postojanke; jeden del je na potu proti Moltenu.

